

EUROPEAN
**POLICY
BRIEF**

BY:

Green
clusive

Co-funded by
the European Union

- © Associazione Internazionale New Humanity
- © Associazione Progetto Ragazzi Per L'unita
- © Fokolar-Bewegung e.V. Deutschland
- © Verein Jugend für eine geeinte Welt
- © Nove Ludstvo, o.z.
- © Uj Varos Alapitvány
- © Fokoliaru Judejimas Lietuvoje

**GREENCLUSIVE:
pažeidžiamų grupių skatinimas rūpintis aplinka**

Autoriai: Sara Nizzetto, Juan C. Poveda Rz. & visų dalyvaujančių organizacijų partnerių nariai.

Leidėjas: Associazione Internazionale New Humanity

Redaktoriai: Sara Nizzetto & Juan C. Poveda Rz.

Grafikos dizaineris: Juan C. Poveda Rz.

2024

Co-funded by
the European Union

Tai galutinis projekto GREENCLUSIVE dokumentas: ataskaita ir rekomendacijos politikams. Dokumente pateikiamos projekto metodika ir pagrindinės išvados, įvardijamos sritys, kuriose dar nėra galimybės įgyvendinti darnaus vystymosi, kaip mes jį suprantame, ir pateikiamos rekomendacijos, kaip keisti esamą situaciją.

HU

ĮVADAS

Greenclusive (www.new-humanity.org/project/greenclusive/) tai Europos Sąjungos finansuojamas projektas, kuriame dalyvauja šešios šalys (Italija, Vengrija, Vokietija, Austrija, Slovakija ir Lietuva). Projektas grindžiamas daugiapakope tarpkultūrine tvarumo temos analize. Projektas unikalus tuo, kad jo tikslai yra dvejopi, nes jaunų žmonių (14–30 metų amžiaus) prašoma spręsti aplinkos tvarumo klausimą, atsižvelgiant taip pat ir į jo ryšį su socialiniais įtraukties klausimais. Baigiamajame projekto etape jaunuoliai turėjo dalyvauti vaisingose diskusijose su Europos sprendimų priėmėjais ir pristatyti projekto rezultatus, siekdami viešai palaikyti ekologinius klausimus. Dalyviams priėmė pagrindinės Europos institucijos, todėl jie galėjo pristatyti rezultatus, įspūdžius ir originalius sprendimus, taip pat vykdyti lobistinę veiklą tvarumo srityje. Keletą kartų įvyko vertingi mainai ir dalyviai išbandė gyvenimą Europos būstinėje Briuselyje.

Siekiami tikslai::

- Didinti jaunimo sąmoningumą apie aplinkosauginę nelygybę Europos lygmeniu;
- Didinti jaunimo sąmoningumą apie ES aplinkos apsaugos politiką (pvz., Žaliąjį susitarimą (Green Deal) ir kt.);
- Surengti aplinkosaugos poreikių žemėlapių rengimo mokymus;
- Stiprinti jaunų žmonių skaitmeninius gebėjimus ir viešojo kalbėjimo įgūdžius;
- Pateikti pagrindinę informaciją tarpusavyje susijusių tvarumo ir socialinės nelygybės problemų bei jų pasekmių apmąstymui.

METODOLOGIJA

Kalbant apie WS2 mokymo kursams įgyvendinti pasirinktą metodiką, projekto sėkmei užtikrinti buvo naudojami penki konkretūs elementai:

- Buvo nuspręsta, kad yra svarbu kurti mokymo modulius remiantis jaunimo iniciatyva, kad būtų užtikrintas visapusiškas jaunų žmonių dalyvavimas ir palengvintas mokomosios medžiagos perdavimas jų bendraamžiams. Dėl šios priežasties pirmoje projekto dalyje jaunimas ir su jaunimu dirbantys asmenys kartu rengė išsamius neformalius metodus ir formatą;
- Kiekvienoje mokymų sesijoje buvo pabrėžiama, kaip svarbu išryškinti ekologinių ir socialinių klausimų tarpusavio priklausomybę, pvz., susieti atsakingą vartojimą su nesąžiningu darbuotojų išnaudojimu;
- Kiekvienoje mokymų sesijoje buvo numatyta labai konkreti erdvė ES aplinkos apsaugos srities teisės aktams, t. y. Naujajam žaliajam susitarimui ir nacionaliniu lygmeniu priimtos žaliosios politikos lyginamajai analizei, aptarti. Šis metodas užtikrino, kad visos organizacijos partnerės turėjo galimybę prisidėti prie kiekvieno modulio kūrimo;
- Ekspertų ir liudijimų įtraukimas, investuojant į atvejų tyrimus: į modulių rengimo procesą buvo įtraukti jauni žmonės, priklausantys mažumoms, susiduriančioms su aplinkosaugine nelygybe, kurie pateikė savo požiūrį ir įvardijo konkretų poveikį savo bendruomenėms. Tai padėjo atskleisti jautrias situacijas, nes dalyviai aktyviai ėmėsi šiam tikslui skirtų (ad hoc) iniciatyvų, stiprindami jaunų žmonių ryšius ir abipuses žinias. Ypatingą pridėtinę vertę projektui suteikė tai, kad į jį buvo įtraukti jauni žmonės, laikomi „aplinkos migrantais“, kurie pabėgo iš savo šalių dėl klimato kaitos problemų ir vis dar patiria neteisybę dėl savo priklausymo pažeidžiamai grupei;
- Mokymai skirti 13–16 metų amžiaus grupei buvo užbaigti „akis į akį“, nes tai patirtinis būdas leidžiantis kuo geriau išmokti po intensyvaus internetinių priemonių naudojimo pandemijos metu.

PATIRTYS

PROJEKTO ĮRODYMAI IR ANALIZĖ

Kaip ir buvo numatyta bei tikimasi dėl projekto tarptautinio pobūdžio, projektas įgavo skirtingus modelius, priklausomai nuo konteksto, kuriame jis buvo vykdomas. Valstybės partnerės iš tiesų sukūrė skirtingus įgyvendinimo būdus. Čia pateikiame pagrindinius įvairių kontekstų, su kuriais susidūrė jaunimas, bruožus. Kadangi kiekviena valstybė partnerė projektą įgyvendino skirtingai, nusprendėme aprašyti kiekvieną kontekstą atskirai, kad galiausiai galėtume atlikti galutinę analizę ir apmąstyti rezultatus. Šiam dokumentui ir projekto rezultatams pateikti pasirinkta tokia struktūra:

- 1. Kontekstas:** socialinio, kultūrinio ir ekonominio projekto kontekstų aprašymas, ypatingą dėmesį skiriant ekologiniams klausimams ir projekto „Greenclusive“ pasirinktai tikslinei grupei;
- 2. Metodai:** projekto tikslams įgyvendinti taikomų metodų ir veiklų aprašymas;

- 3. Tikėtinas poveikis:** tikėtino poveikio ir galutinio rezultato dalyviams (seminarai, darbo stovyklos, bendravimo mokymai ir kt.) aprašymas;
- 4. Faktiniai rezultatai:** bendras projekto dalyvių grįžtamasis ryšys (atsiliepimas) ir tolesni apmąstymai, kuriuos sukėlė patirtis projekte;
- 5. Rekomendacijos:** trūkumų analizė ir rekomendacijos ateičiai.

VOKIETIJA

Kontekstas: Vokietijoje projekto „Greenclusive“ mokymo stovyklos vyko Vormso ir Berlyno miestuose, kurie buvo pasirinkti dėl tinkamos geografinės padėties ir ypatingos pažangos tvaraus kasdienio gyvenimo srityje. Vormsas yra mažesnis miestas, gerai įrengtas ir organizuotas atliekų perdirbimo ir tvarios plėtros požiūriu (t. y. egzistuoja kelios bendrų žaliųjų erdvių iniciatyvos). Berlynas taip pat atitinka Darbotvarkės iki 2030 m. nustatytus darnaus vystymosi tikslus, nes finansuoja daug iniciatyvų, kuriomis skatinamas tvarus ir ekologiškas gyvenimo būdas.

Metodai: Projekto metu buvo rengiami tarpkultūriniai ir tarpreliginiai seminarai, apskritieji stalai žaliojo tikėjimo temomis, taip pat interaktyvūs pasivaikščiojimai po atitinkamus miestus. Vokietijoje, Austrijoje ir Šveicarijoje buvo surengti keli internetiniai susitikimai („Žalioji DACH“), skirti daugiau sužinoti apie darnaus vystymosi tikslus ir parengti gerosios praktikos pavyzdžių, susijusių su tikslinėmis grupėmis (t. y. vaikais, jaunimu ir pagyvenusiais žmonėmis). Kitos nagrinėtos temos: įvairių kultūrų ir religijų įtraukimas į visuomenės gyvenimą, taikus ir nesmurtinis bendravimas visuose santykiuose. Buvo surengti žaismingi konkursai (pvz., „4 savaitės naujų tvarių idėjų“), kurių metu projekto dalyviai dalyvavo tvaraus gyvenimo būdo iššūkiuose. Manome, kad dėl neformalaus iniciatyvos pobūdžio ji paliks pėdsaką dalyvių mąstysenoje.

Tikėtinas poveikis: Tikėjome, kad jaunimas tyrinės aplinką (per vadinamuosius „žaliuosius pasivaikščiojimus“ Vormso ir Berlyno miestuose) ir taip sužinos apie vadinamuosius „žaliuosius objektus“, esančius mieste. Siūlomais mokymais, interaktyvia viktorina ir diskusijomis prie stalo su „žaliojo tikėjimo“ aktyvistais buvo siekiama pagilinti jaunimo žinias tarpkultūrinės įvairovės tema, tikintis, kad grįžę į savo kasdienį gyvenimą jie įsitrauks į advokatavimo veiksmus.

Rezultatai ir grįžtamasis ryšys:

- Dalyviai buvo gana patenkinti tvaria ir ekologiška infrastruktūra, kurią rado vaikščiodami po miestų kvartalus (t. y. atskiros šiukšliadėžės, geras perdirbimo stotelių pasiskirstymas, perdirbimo įrenginiai, naudotų prekių parduotuvės, privatūs ir komerciniai atliekų perdirbimo projektai).
- Projekto mokymų metu dalyviai pastebėjo, kad „žalias“ gyvenimas Vokietijoje vis dar priklauso nuo socialinio statuso ir ekonominių galimybių. Buvo ypač išplėtotas vienas įdomus teiginys: nors šalyje gana gerai sutvarkytos žalioji infrastruktūra, galimybės perdirbti, rinkti ir rūšiuoti atliekas, dalyviai nustatė, kad „žalioji“ sąmoningumas geriau išvystytas tarp jaunų žmonių, lyginant su vyresniaisiais visuomenės nariais. Nustatyta, kad šis bruožas būdingas ir kitoms projekte dalyvaujančioms valstybėms partnerėms.

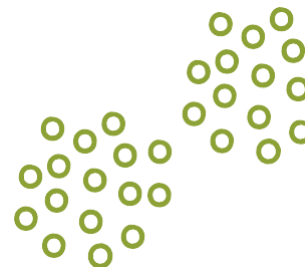
Rekomendacijos

Projekto „Greenclusive“ patirtis Vokietijoje buvo sėkminga ir davė svarių rezultatų, kuriais, mūsų nuomone, svarbu pasidalinti šiame dokumente.

- Pirmiausia pastebėjome, kaip svarbu suteikti erdvės interaktyvioms mokymosi formoms ir neformaliai dalijimuisi patirtimi. Atsižvelgiant į tikslinę grupę, žaidybinis elementas buvo projekto privalumas, įtakojantis projekto įgyvendinimą.

Ateityje tam tikros paskatos turėtų būti teikiamos taip pat ir naudojant internetines platformas, kad advokatai būtų veiksmingesni..

- Mūsų dalyviai nustatė trūkumą, susijusį su tuo, kad, nepaisant to, jog egzistuoja palengvintos sąlygos „žalesniam“ gyvenimui, apklaustieji pripažįsta, kad ne visada jomis naudojasi. Todėl rekomenduojame akcentuoti, kad reikia daugiau šviečiamųjų programų apie tvarumą įvairaus amžiaus žmonėms.
- Projektas „Greenclusive“ prisidėjo prie informacijos apie ekologišką gyvenimo būdą sklaidos didinimo bei skatino naujų ir originalių iniciatyvų atsiradimą. Siekdami, kad projektas būtų vykdomas toliau, įsivaizduodami, kad turėsime tam reikalingą biudžetą, manome, kad būtų įdomu pakviesti dizainerius, žaidimų kūrėjus, antrinių žaliavų perdirbimo įmones, kurios galėtų kurti smagius ir kūrybiškus interaktyvius standus, skirtus didinti sąmoningumą apie antrinių žaliavų perdirbimo infrastruktūrą ir įrenginius visoje Europoje.

ITALIJA

Kontekstas: Italijoje, siekiant projekto „Greenclusive“ tikslų, buvo surengta „Peskaros vasaros stovykla“. Stovykla vyko Peskaros miesto San Donato gyvenamajame rajone, kuriame daugiausia gyvena pažeidžiamų kategorijų gyventojai. Kultūros galimybės čia yra ribotos ir gana nepopuliaros, nors yra keletas savanoriškos veiklos asociacijų. Lyginant su miesto vidurkiu, rajone fiksuojamas labai aukštas nedarbo lygis. Žaliųjų erdvių yra nedaug, o į esamas (pvz., parkus) reikia daug investicijų. Dėl kelių artumo kyla daugybė problemų, susijusių su atliekų tvarkymu, triukšmu bei oro tarša.

Be to, buvo nustatyta, kad rajonas kenčia nuo miesto nykimo ir socialinės atskirties reiškinių: gyventojams teikiamos vietinės paslaugos yra minimalios, o bendros erdvės dažnai nepritaikytos susitikimams. Ši sąlyga tiesiogiai įtakojo savitarpio pagalbos tinklų, kurių iš tikrųjų beveik nėra, kūrimą. Nepaisant visų problemų, nustatėme, kad yra tiesiami nauji keliai ir dviračių takai, kuriais siekiama pagerinti susisiekimą tarp San Donato gyvenamojo rajono ir miesto centro, siekiant pagerinti gyvenamosios vietovės kokybę ir paskatinti naudotis tvariomis transporto priemonėmis.

Metodai: Turėjome galimybę pabendrauti su vietos gyventojais ir keliomis šioje vietovėje veikiančiomis asociacijomis. Tuo buvo siekiama išsiaiškinti piliečių poreikius ir didinti jų supratimą apie tvarumo ir socialinės gerovės ryšį. Dalyviai buvo įtraukti į praktinę veiklą, tokią kaip parkų valymas, taip pat buvo surengti seminarai, skirti žinių apie tvarumą gilinimui. Pavyzdžiui, buvo surengti seminarai, skirti susipažinti su Darbotvarkės iki 2030 m. tikslais. Pagrindinės seminarų temos: aktyvaus pilietiškumo vertė ir su juo susijusios teisės bei pareigos. Stovyklos metu taip pat lankėmės D'Annunzio pušyno parke, Peskaros miesto žaliuosiuose plaučiuose. Tai buvo įdomi patirtis, nes neseniai parke kilo gaisras, nuo kurio nukentėjo didelė saugomos gamtinės teritorijos dalis. Judėjimui po Peskaros miestą įvairių veiklų metu pirmenybę teikėme dviračių takams ir dviračiams, kad pabrėžtume mažo poveikio tvaraus judumo svarbą.

Taip pat aplankėme paplūdimyje esančią kopų oazę - vertingą teritoriją, saugomą dėl biologinės įvairovės. Ši patirtis padėjo geriau suvokti ekosistemų pusiausvyrą ir jų apsaugos naudą.

Tikėtinas poveikis: Seminarų ir užsiėmimų tikslas buvo mokyti jaunas žmones elgtis kaip atsakingus ir aktyvius piliečius, galinčius įsipareigoti rūpintis savo vietovės socialiniu ir aplinkosauginiu tvarumu, ir taip tapti darnaus vystymosi skatintojais visuose jo aspektuose. Tikėjome, kad komandinis darbas paskatins vertingus mainus tarp skirtingų kultūrų ir padės įgyti įvairiapusių įgūdžių.

Rezultatai ir grįžtamasis ryšys: Galutinėje apklausoje pateikti labai teigiami atsiliepimai. Visi dalyviai išreiškė didelį entuziazmą dėl dalyvavimo įvairiose siūlomose veiklose ir dauguma įvertino, kad jų lūkesčiai, susiję su patirtimi studentų stovykloje, buvo visiškai patenkinti. Ypač teigiamai buvo įvertintas įvairiapusis bendradarbiavimas su žmonėmis iš skirtingų kontekstų. Pagrindinis teigiamo vertinimo elementas susijęs tuo, kad tvarumo klausimus buvo galima nagrinėti praktiškai ir smagiai. Dauguma dalyvių pripažįsta, kad patobulino universalius įgūdžius, tokius kaip komandinio darbo koordinavimas, konfliktų valdymas, saviraiška ir, žinoma, jautrumą socialiniams ir aplinkosaugos klausimams.

Siūlomos veiklos įvairovė taip pat leido kiekvienam prisidėti pagal savo polinkius, o pasirinkimas kurti komandinį darbą sudarė palankias sąlygas dalintis patirtimi ir įgyti universalių įgūdžių. Organizatoriams pavyko sukurti draugišką ir bendradarbiavimui palankią atmosferą, kuri, kaip paaiškėjo, buvo labai svarbi iniciatyvos sėkmei. Apibendrinant galima teigti, kad stovyklos patirtis patvirtino neformaliojo švietimo darnaus vystymosi klausimais veiksmingumą.

Rekomendacijos

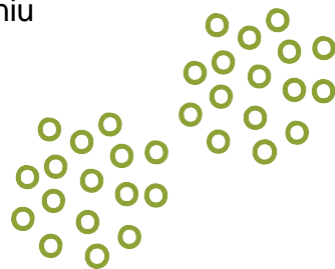
Remiantis vykdyta veikla ir dalyvių atsiliepimais, vietovėje, kurioje vyko projektas „Greenclusive“, buvo nustatyti šie pagrindiniai ekologiniai poreikiai:

- Poreikis labiau saugoti ir stiprinti esamas viešąsias žaliąsias zonas, pvz., D'Annunzio pušyną ir San Donato rajono parką;
- Atskirų atliekų surinkimo sistemos įdiegimas, kuris kai kuriose vietovėse vis dar nebaigtas;
- Darnaus judumo stiprinimas, tiesiant naujus dviračių takus ir skatinant važiavimą dviračiais;
- Gilinti supratimą apie vandens taupymo svarbą ir skatinti žiedinę ekonomiką per pakartotinio naudojimo ir (arba) perdirbimo iniciatyvas;

- Paplūdimių ir kopų, vertingų ekosistemų, kurioms taip pat gresia pakrančių tarša, apsauga. Piliečių, ypač jaunimo, įtraukimas į aplinkosaugos klausimų sprendimą per dalyvavimą projektuose. Šie poreikiai tebėra svarbiausi teritorijai ir turėtų būti sprendžiami integruotai ir sistemingai.

Be to, remiantis atlikta analize, kai kuriems šioje teritorijoje nustatytiems ekologiniams poreikiams patenkinti reikia platesnio masto socialinių ir politinių veiksmų, kurių tiesiogiai neapima projektas „Greenclusive“. Pirmiausiai, norint sustiprinti rūšiuojamąjį atliekų surinkimą kai kuriose vietovėse, reikia parengti struktūrinį atliekų tvarkymo paslaugų reorganizavimo planą. Konkrečiau:

- Tvariam judumui būtinas daugiametis integruotų sistemų planavimas (eismo juostos, dalijimosi paslaugos, vietinis viešasis transportas), finansavimas savivaldybėms ir regioninės paskatos privačių transporto priemonių parkui atnaujinti. Naujos infrastruktūros, tokios kaip dviračių takų ir pėsčiųjų zonų, kūrimas turi būti įtrauktas į vidutinės trukmės miestų plėtros planus;
- Turėtų būti teikiami konkretūs ir įgyvendinami pasiūlymai, kuriuose būtų teisingai atsižvelgiama į rajono poreikius. Keletas nebrangių, bet labai simboliškų iniciatyvų, skatinančių bendrai rūpintis miesto gamtiniu kapitalu, pavyzdžių:

1. Skatinti žaliųjų plotų stebėsenos iniciatyvas, įtraukiant aplinkosaugininkų asociacijas ir savanorius. Galėtų dalyvauti tokios asociacijos kaip Legambiente, WWF ar kaimynystės komitetai. Gali būti renkami duomenys apie paviršius, esamas rūšis ir svarbiausias problemas, su kuriomis susiduriama;
2. Parkuose sukurti interaktyvius ženklus, kurie skatintų lankytojų sąmoningumą ir pagarbą parkams. Pavyzdžiui, naudojant QR kodus ir papildytą tikrovę, būtų galima pateikti informaciją apie parkų augmenijos bei faunos paveldą ir taip suteikti daugiau informacijos gyventojams ir turistams;
3. Organizuoti žaliuosius festivalius ir rekreacinius-educacinius renginius parkuose, siekiant sustiprinti jų socialinę paskirtį. Į pramoginius, meninius ir muzikinius renginius gali būti įtrauktos mokyklos ir tai gali padėti užmegzti socialinius ryšius bei atrasti parkus kaip bendruomenės vietas;
4. Organizuoti diskusijų forumus, kad būtų parengtas bendras veiksmų planas su aiškiai apibrėžtais tikslais ir vaidmenimis. Diskusijų forumai galėtų būti organizuojami teritoriniu pagrindu (po vieną kiekviename rajone) ir pagal temas (stebėseną, renginiai, komunikacija ir t. t.). Įtraukti projekto „Greenclusive“ dalyvius į stebėseną, renginių organizavimą ir bendravimą socialinėje žiniasklaidoje.

Jie taip pat gali sudaryti mažas neformalias grupes, atsakingas už konkrečius parkus ir žaliąsias zonas. Horizontalusis dalyvavimas ir struktūrinis bendradarbiavimas yra esminiai integruotų ir ilgalaikių intervencinių priemonių kūrimo elementai. Koordinuoti veiksmai labiau užtikrina ilgalaikius rezultatus nei pavienės iniciatyvos.

Kontekstas: Siekiant įgyvendinti projekto tikslus, 2022 m. rugpjūtį veikla buvo vykdoma Prešovo mieste (Rytų Slovakija), kur 160 dalyvių buvo apgyvendinti vidurinėje profesinėje technikos mokykloje „Stredna“. Stovykloje vyko daugybė veiklų susijusių su menu, sportu ir ekologija. 2023 m. birželio mėnesį viename Bratislavos miesto rajone (Zahorska Bystrica) buvo vykdomos ir kitos veiklos. Čia jaunimas susitarė su savivaldybės institucijomis dėl teritorijų, kurias reikia sutvarkyti, o po to dalyvavo viešuose tolesniuose veiksmuose: parengė pristatymą (power point formatu) ir pristatė jį bendruomenei.

Dalyviai pažymėjo, kad Slovakijoje vykdomi veiksmai susiję su tvarumo dar turi būti struktūriškai ir visapusiškai plėtojami. Nors kai kurie jaunuoliai, išsiugdę atitinkamą jautrumą tvaresniam gyvenimo būdai (t. y. kokiomis transporto priemonėmis naudotis, kur pirkti drabužius ir t. t.), akivaizdžiai įsipareigojo inicijuoti pokyčius, labiausiai paplitęs suvokimas yra, kad dar reikia daug ką nuveikti.

Metodai: Jaunimas dalyvavo keliuose didesnio masto susitikimuose (Zoom platformoje) su ekspertais tvarumo tema, rengė teminius pranešimus, kurie paskatino naudingas diskusijas įvairiomis temomis. Viso projekto metu atitinkami pranešėjai, tokie kaip Maria Kristofikova, skaitė pranešimus apie atsakingą vartojimą ir perdirbimą. Taip pat buvo pasidalinta asmeninėmis patirtimis, kurios buvo ypač vertinamos. 2022 m. vasarą Prešovo mieste buvo surengta šiukšlių rinkimo akcija, kurioje dalyvavo daugiau nei 40 žmonių. Ši patirtis davė teigiamų rezultatų ir buvo galimybė ją pakartoti 2023 m. birželio mėnesį, kai Zahorska Bystrica kapinės tvarkė apie 35 jaunuoliai. Kitos ekologinės iniciatyvos buvo surengtos Košicės mieste: čia projekto dalyviai pagerino miško, kurį vietos bendruomenė labai vertina, būklę.

Tikėtinas poveikis: Projekto „Greenclusive“ Slovakijoje siūlomoms veikloms buvo nukreiptos skatinti jaunimą imtis konkrečių veiksmų aplinkos labui. Jaunimui iš tiesų buvo iššūkis rasti galimybių prisidėti prie veiklų vietos lygmeniu. Buvo tikimasi, kad jie dalyvaus tyrimuose, kurie padėtų išsiaiškinti, pavyzdžiui, kurios įmonės yra daugiau ar mažiau ekologiškai tvarios. Taip pat tikėjomės, kad jaunimas per socialinę žiniasklaidą įsitrauks į advokatavimo procesus ir skleis bendrąsias žinias tvarumo tema.

Rezultatai ir grįžtamasis ryšys:

- Supratome, kad nuotoliniai seminarai jaunimui nebuvo itin patrauklūs: tikriausiai jie buvo pernelyg sudėtingi dėl jauno dalyvių amžiaus. Todėl dalyviai pirmenybę teikė gyviems seminarams, o ne nuotoliniams mokymo kursams. Kita vertus, dalijimasis asmenine patirtimi buvo labai gerai įvertintas ir davė teigiamų rezultatų.
- Sulaukėme tik teigiamų atsiliepimų apie konkretesnes veiklas, kurių metu jaunimas tvarkė šiukšles miškuose ir žaliuosiuose plotuose. Buvo juntamas dalyvių entuziazmas. Jie ypač vertino įsitraukimo į bendrą erdvių gerinimo jausmą.
- Miesto gyventojai džiaugėsi tuo, kad jaunimas prisidėjo prie miesto ekologinės situacijos gerinimo. Kai kurie pripažino, kad viešosios paslaugos negali palaikyti švaros mieste, o pastangos tvarumui užtikrinti yra ribotos ir retos.
- Diskusijų ir seminarų metu jaunimas suprato, kad tvarumas Slovakijoje vis dar yra ekonominių galimybių klausimas.

Rekomendacijos

- Dar kartą norime pabrėžti tai, kad yra svarbu tinkamai pasirinkti metodus ir pasiūlyti, kad, rengiant būsimas iniciatyvas susijusias su projektu „Greenclusive“, būtų atsižvelgiama į tai, jog, siekiant projekto tikslų, nuotoliniai susitikimai nėra populiarūs, kai tikslinė grupė yra jaunimas. Iš tiesų jaunimas turi matyti savo konkretų indėlį.
- Antrinė rekomendacija yra susijusi su tuo, kad tvarumas šalyje vis dar labai susijęs su piliečių ekonominėmis galimybėmis, nes tvarūs produktai nėra plačiai prieinami. Todėl tuo pačiu norėtume pasiūlyti sumažinti konkrečių produktų, kurie yra perspektyvi alternatyva mažiau tvariems produktams (pvz., mėšai), kainas. Žmonės taip pat turėtų būti skatinami, kad būtų pripažintas jų įsipareigojimas siekti tvarumo.
- Pastaruoju metu šalis žengė svarbius žingsnius darnaus vystymosi ir ekologinių socialinio gyvenimo aspektų srityje. Vis dėlto paaiškėjo, kad dauguma iniciatyvų prasideda „iš apačios“, kai jaunimo judėjimai daro spaudimą vyriausybei, kad ši imtųsi daugiau veiksmų tvarumo srityje. Taigi, šiuo atveju esame intervencijos proceso pradžioje, kai reikia tobulinti daugelį dalykų ir keisti politiką, kurią pirmiausia turi skatinti pati teisinė ir politinė sistema.

LIETUVA

Kontekstas: Lietuvoje projektas vyko Visagine, nedideliame mieste prie Baltarusijos sienos, kuriame mūsų jaunimas patyrė keletą įdomių įspūdžių. Ten, kur šiuo metu yra Visaginas, iš pradžių augo vešlūs miškai ir buvo plėtojama įvairiapusė žemdirbystė. Tačiau bėgant metams ekologinis kraštovaizdis smarkiai pasikeitė dėl netoliese vykdyto atominės elektrinės projekto. Iš tiesų miestas buvo pastatytas vėlyvuojų sovietmečiu, siekiant apgyvendinti Ignalinos atominėje elektrinėje (veikusioje 1983–2009 m.) dirbusius žmones ir jų šeimas. Todėl buvo nustatyta, kad miesto aplinkos istorija yra glaudžiai susijusi su netoliese vystytu atominės elektrinės projektu.

Visuomenę čia sudaro daug vyresnio amžiaus žmonių, dėl darbo trūkumo jaunimas išvyksta kitur. Gyventojai taip pat yra skirtingos kilmės: žinoma, yra lietuvių, taip pat rusų, lenkų, o dabar ir nuo karo bėgančių ukrainiečių.

Metodai: Grupei buvo surengti apsilankymai elektrinėje, kur vietos gidas išsamiai papasakojo apie jos paskirtį ir poveikį. Taip pat turėjome galimybę apsilankyti miesto centre esančiame mero kabinete, kur dalyvavome vaisingoje diskusijoje ir daugiau sužinojome apie Visagino politinį gyvenimą bei pagrindinius socialinius poreikius. Jaunimas taip pat ėmėsi konkrečių veiksmų ir įsipareigojo išvalyti miesto centre esančio ežero pakrantę. Be to, susitikome su vietos kunigu, o paskui aplankėme kelių vietos menininkų rezidencijas.

Tikėtinas poveikis: Dėl eklektiško patirties pobūdžio, tikimės, kad jaunimas daugiau sužinojo apie Visagino kultūrinį gyvenimą, taip pat įgijo įgūdžių, susijusių su darniu vystymusi. Kalbant konkrečiau apie projekto etapą, vykusį elektrinėje, tikėjomės pamatyti konstrukcijos vidų, bet, deja, to padaryti nepavyko. Nepaisant to, sužinojome daug svarbių faktų apie projektą ir jo poveikį aplinkai. Taip pat tikėjomės, kad galėsime pabendrauti su pačiu meru, tačiau galėjome pasikalbėti tik su jo padėjėjais. Susitikimas su kunigu pateisino mūsų lūkesčius ir, ko gero, juos pranoko, nes galėjome susipažinti su daugybe šio miesto krikščionių bendruomenės aspektų. Apskritai siekėme skatinti jaunų žmonių atsakomybės jausmą praktikuojant ekologiškesnį gyvenimo būdą.

Rezultatai ir grįžtamasis ryšys: dalyviai teigiamai atsiliepė apie patirtį projekte.

- Susipažino su Visagino miestu ir ES finansuojamais vietos projektais. Be to, jaunuoliai, bandydami originaliai spręsti svarbiausias problemas, užmezgė stiprų tarpusavio ryšį.
- Pažymi, kad vis geriau suvokia šio savito miesto ekologinę situaciją. Dalyviai galėjo apmąstyti, kaip labai pasikeitė miesto kraštovaizdis, kuriam anksčiau buvo būdingi vešlūs miškai ir įvairus žemės ūkis, įgyvendinus elektrinės projektą: pavyzdžiui, jie pripažino, kad didelė dalis miško buvo iškiršta darbininkų namams ir pačiai elektrinei statyti. Ypač dažnai pažymima, kad ežero temperatūra pakilo dėl atominės elektrinės aušinimo sistemos. Tai labai paveikė aplinką, nes labai sumažėjo ekologinė įvairovė, išnyko daug žuvų rūšių, ežere pradėjo vešėti dumbliai.
- Jaunimas geriau suprato savo atsakomybę tvarumo srityje, nes ne kartą buvo pabrėžta, kad kiekvienas „asmeninis veiksmas“ gali būti „ekologinis veiksmas“.

Rekomendacijos

- Siūlome suplanuoti pertraukas tarp veiklų, nes kartais mūsų programa buvo tokia įtempta, kad pradėdavo slėgti ir dalyviai neturėdavo pakankamai laiko tinkamai ir naudingai apdoroti informaciją

- Be kitų nustatytų ekologinių poreikių, siūlome valdžios institucijoms įgyvendinti efektyvesnę ir greitesnę atominę atliekų šalinimo būdą.
- Reikėtų spręsti ir apleistų pastatų bei valkataujančių kačių problemą.
- Būtina rasti sprendimą žmonėms, paliekantiems šiukšles prie savo namų, nes dideli konteineriai sunkiai pasiekiami.
- Buvo nustatyta, kad projekto poveikis yra per mažas: mūsų indėlis tikrai buvo vertingas, nes dalyviai atsakingai tvarkė aplinką ir domėjosi žmonių poreikiais, tačiau mes nustatome didelio masto intervencijų poreikį.
- Sukurti galimybes jauniems žmonėms, kurie kitu atveju tikriausiai išvyks iš miestą.
- Apsvarstyti ir parengti programas, skirtas miesto tarpkultūrinei vertei pripažinti. Sukonkretinant: daugiau lėšų skirti kultūros iniciatyvoms. Tai būtų naudinga Visaginui, nes vietos gyventojams atsirastų daugiau darbo perspektyvų (remiant naujus verslus, skatinant turizmą, kuriant naują infrastruktūrą) ir taip sumažėtų su tuo tiesiogiai susijusių piktnaudžiavimo narkotikais, depresijos ir savižudybių problemų.

Kontekstas: Vengrijoje projektas buvo vykdomas daugiau nei vienoje vietoje, jis apėmė Budapešto, Vaco ir Ozdo miestus. Sprendimas projektą vykdyti keliuose miestuose leido dalyviams susidaryti išsamų šalies vaizdą ir buvo naudingas ugdant jų sąmoningumą. Pavyzdžiui, Ozdas yra beveik 31000 gyventojų turintis miestas Vengrijos šiaurės rytuose, kuriame gyvena daug romų. Miestas yra gana izoliuotas, jame gausu didelių socialinių problemų ir labai aukštas nedarbo lygis. Projektas „Greenclusive“ čia buvo vykdomas vienoje katalikiškoje pradinėje mokykloje. Tai vieta, atliekanti katalizatoriaus funkciją ir didinanti socialinį sąmoningumą, kurioje vyksta daugybę romams skirtų ir kartu su romais vykdomų veiklų.

Kita vertus, Budapeštas yra išsivysčiusi Europos sostinė, sulaukianti didelio turistų susidomėjimo. Budapešte ir jo apylinkėse mūsų jaunimas vykde įvairias veiklas su vaikais Fokoliarų judėjime.

Metodai:

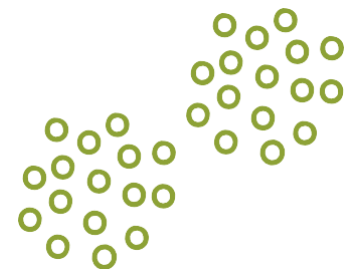
Mūsų komanda veikė įvairiuose kontekstuose. Pavyzdžiui, vaikų stovykla buvo įrengta miške, taip sudarant tinkamiausias sąlygas aplinkosaugos klausimams spręsti. Vasaros stovyklų „Greenclusive“ metu jaunieji stovyklos dalyviai tvarkė kai kurias Dunojaus pakrančių teritorijas. Be to, buvo surengti keli diskusijų forumai ekologinėmis temomis, o vienoje Ozdo mokykloje, padedant 12–15 metų amžiaus jaunuoliams, buvo surengti interaktyvūs seminarai. Maždaug 80 proc. jaunuolių grupėje buvo romų kilmės, jie ypatingai įsitraukė į projektą, nes jame daug dėmesio buvo skiriama socialinei įtraukčiai.

Tikėtinas poveikis

Tikėjomės, kad dalyviai įvertins interaktyvų siūlomų aplinkos apsaugos veiklų pobūdį. Taip pat tikėjomės, kad pastebėsime apčiuopiamą sąmoningumą ir jautrumą nagrinėjamiems temoms. Siekėme susipažinti su vietinėmis miestų, kuriuose vyko projektas, problemomis, o tada kurti iniciatyvas, skirtas ekologinėms problemoms spręsti.

Rezultatai ir grįžtamasis ryšys: Dalyviai teigiamai atsiliepė apie patirtį projekte.

- Nustatėme, kad jie dažnai gyvena socialiai izoliuoti, labai skurdžiose sąlygose ir šios aplinkybės sukėlė tam tikrų sunkumų, trukdančių giliai ir struktūriškai spręsti svarbias problemas. Todėl nusprendėme sugalvoti keletą žaidimų, kurie suteiktų šiai mokymosi galimybei žaismingą kontekstą.
- Antrajame projekto etape taip pat buvo susidurta su tam tikrais sunkumais. Vieno iš dalyvių vertinimas: „Iš pradžių stengėmės laikytis numatytų datų, tačiau netrukus supratome, kad tai neįmanoma. Ilgainiui tik keli žmonės sugebėjo išlikti šiek tiek aktyvesni. Manau, kad grupė parodė, jog yra įsipareigojusi, tačiau dėl tokių dalykų kaip atstumas ir tai, kad nė vienas iš mūsų artimai nedirba su šiomis problemomis, laikui einant motyvacija sumažėjo.“
- Vasarą vykusios veiklos buvo labiau vertinamos. Šiame kontekste sukūrėme forumą apie tvarumą, ypatingą dėmesį skirdami tvariai madai. Tema sulaukė didelio dalyvių susidomėjimo, tai parodė, kaip ši amžiaus grupė jaučiasi ypač paliesta šios konkrečios temos. Buvo dalyvaujama labai entuziastingai ir vyko vaisingi dialogai. Taip pat buvo aptarti kai kurie konkretūs sprendimai.

- Bendri atsiliepimai buvo teigiami: jaunimas labai trokšta sužinoti kuo daugiau ir jaučiasi pagrindiniais veikėjais permainų įgyvendinime. Tačiau tikėjomės, kad po mūsų veiklos kils labiau struktūruotas susidomėjimas ilgalaikėmis veikloms, kurias reikia stiprinti. Tačiau pastebėjome tam tikrą dalyvių lankomumo ir įsipareigojimo svyravimą, daugelis jų dalyvavo tik vienuose mokymuose. Taigi, tęstinumas išlieka silpnoji pusė.
- Šiukšlių surinkimo veikla palei upę padarė akivaizdų ir teigiamą poveikį vietai: mūsų indėlis buvo tik viena iš daugelio kitų asociacijų organizuojamų iniciatyvų. Jautėmės esantys struktūrinio bandymo pagerinti sąlygas mieste dalimi ir žinojome, kad mūsų pagalba nėra pavienis įsipareigojimas. Todėl džiaugėmės matydami, kad koordinuoti veiksmai gali duoti akivaizdžių, aiškių ir konkrečių rezultatų. Projektas skatina atsakingo gyvenimo kultūrą ir būtinybę imtis įvairiapusių veiksmų skirtinguose lygiuose - nuo vietinių iki pasaulinių. Dalyvaudama ekologiniuose projektuose, Ozdo mokykla jau aktyviai gilinasi į ekologines temas, taigi mūsų veikla buvo papildomas teigiamas indėlis į mokyklos jau pradėtą veiklą.

Rekomendacijos

- Siūlome išlaikyti pusiausvyrą tarp konkrečios veiklos ir informacinių sesijų: mokymasis ir veikla turi būti neatsiejami.
- Atsižvelgiant į sudėtingą pasirinktos veiklos kontekstą, vykdydami veiklas su romų tautybės vaikais, supratome, kad mums reikėjo kryptingesnio pasiruošimo norint pasiekti geresnių rezultatų.
- Siūlome valdžios institucijoms daugiau dėmesio skirti žmonių gebėjimams ir taip pagerinti jų ateities galimybes. Reikia pripažinti žmogiško kapitalo vertę ir dirbti dėl mažumų integracijos, gal būt įvedant diskusijų ir grįžtamojo ryšio tarp piliečių ir administracijos momentus.

AUSTRIJA

Kontekstas

Projektas „Greenclusive“ Austrijoje vyko Linco miesto mokykloje (BAfEP), kurioje studentai specialiai rengiami tapti vaikų darželių auklėtojais. Manoma, kad tai yra svarbi aplinkybė, nes projekto dalyviai vieną dieną gali tapti projekto rezultatų ir filosofijos skleidėjais. Švietimo centrui, kuriame buvo įgyvendintas projektas, reikėjo kelių reformų, kad būtų įgyvendintos tvaresnės ir ekologiškesnės iniciatyvos.

Metodai: Projekto tikslams pasiekti buvo surengti šie seminarai:

- „Perdirbti, pakartotinai naudoti ir mažinti“: vyko ekskursijos į Linco atliekų surinkimo centrą ir atliekų deginimo gamyklą;
- „Vartoti atsakingai“: diskusijos apie ekologinį pėdsaką buvo vykdomos taikant „Pasaulio kavinių“ metodiką. Pagrindinės nagrinėtos temos buvo: maistas, vartojimas, būstas ir judumas;
- „Ekologinis verslumas ir inovacijos – žalieji startuoliai“: buvo vystomos originalios idėjos apie novatoriškas startuolių įmones, kurios galėtų atsirasti iš studentų veiklių;
- Darbo stovykloje buvo suprojektuota mokyklos stogo terasa taip, kad ateityje joje galėtų vykti pamokos lauke. Taip buvo pradėtas mokyklos pastato ekologinis procesas, kuris reikšmingai prisideda prie jau dabar klimatui draugiško Linco miesto. Vėliau buvo pristatyta stogo terasos idėja ir terasa iškilmingai atidaryta.

Tikėtinas poveikis

Projekto „Greenclusive“ tikslas buvo skatinti jaunų žmonių verslumą ir tvarumo dvasią. Tikimasi, kad projekto dėka visi dalyviai pasisėmė naujų idėjų, inovacijų, atsparumo, verslumo ir t.t. Seminarų ir darbo stovyklų dėka jie geba kūrybiškiau spręsti klimato krizės iššūkius ir pasiūlyti aktyvaus pilietiškumo sprendimus bei tvaraus verslo idėjas.

Dabar jie gali lengviau suvokti ir įgyvendinti kūrybines idėjas, siekiant patenkinti ekologinius poreikius.

Tikimasi, kad ši patirtis, taip pat kaip ir patirtis, įgyta įgyvendinant Europos projektą, leis jiems ateityje atlikti konkrečius platesnio masto ir didesnio poveikio veiksmus, skirtus kitoms problemoms spręsti.

Rezultatai ir grįžtamasis ryšys

Studentai reagavo teigiamai, ši patirtis jiems buvo naudinga įvairiais lygmenimis, jie įgijo savarankiškumo ir pasitikėjimo savimi įgūdžių. Dalyviai, įgyvendindami projektą, nustatė ir išskyrė kai kuriuos ekologinius poreikius. Štai keli pavyzdžiai:

- Atliekos mokykloje dar nebuvo tinkamai rūšiuojamos, o jaunimas elgėsi labai vartotojiškai;
- Pats mokyklos bufetas neatitiko ekologinių kriterijų;
- Terasa ant stogo buvo pilka ir nenaudojama. Buvo apsvarstyti paminėti punktai. Parengti planai, kaip pagerinti padėtį. Pilnai įrengta terasa ant stogo. Parengtos konkrečios atskiros atliekų rūšiavimo tvarkos pakeitimo priemonės, kurios turi būti įgyvendintos.

Rekomendacijos

- Mokyklų bendruomenės turėtų būti įtrauktos į darnaus vystymosi ugdymo procesus.
- Tačiau norint realiai įgyvendinti „studentų startuolį“ reikia daug žinių, reikia, kad jaunimo grupė rimtai įsipareigotų ir daug dirbtų, o dėstytojai ir ekspertai turėtų juos prižiūrėti. Iš esmės tvarumo projektams mokyklose įgyvendinti reikia daugiau laiko.
- Mokymo programų ir centralizuoto brandos egzamino ugdymo sistemai primetami ribojimai jau nėra aktualūs. Turėtų būti suteikiama daugiau galimybių projektiniam ugdymui, kad kolegoms nesijaustų, jog iš jų atimamas laikas skirtas mokymui. Visa ugdymo sistema turi būti radikaliai atnaujinta.
- Įvairių grupių bendradarbiavimas yra prasmingas ateičiai, todėl ugdymo sistema turėtų atsiverti išoriniam pasauliui ir bendradarbiauti su projekto partneriais bei politinių sprendimų priėmėjais.

REKOMENDACIJOS

MŪSŲ PRANEŠIMAS EUROPOS SPRENDIMŲ PRIĖMĖJAMS

Projekte „Greenclusive“ dalyvavęs jaunimas parengė Europos sprendimų priėmėjams šias rekomendacijas, kad į jas atsižvelgtų, siekdami plėtoti geriausias praktikas tvarumo srityje ir svarstydami socialinės įtraukties klausimus, kaip tarpusavyje susijusius. Nustatėme šiuos poreikius:

1. Reikia daugiau tvarumo temoms nagrinėti skirtų švietimo programų įvairaus amžiaus žmonėms;
2. Reikia sudaryti galimybes visų socialinių kategorijų žmonėms rinktis tvaresnį gyvenimo būdą, kad tvarumas nebūtų susijęs su socialiniu statusu ir ekonominėmis galimybėmis;
3. Reikia daryti spaudimą valstybėms, kad teisinė ir politinė sistema skatintų politikos pokyčius, drąsindama ir priimdama taip pat ir iš gyventojų kylančias iniciatyvas;
4. Reikia sukurti veiksmingesnius ir greitesnius atliekų naikinimo būdus.
5. Reikia spręsti apleistų pastatų problemą taikant socialiai patvirtintas „žaliojo“ strategijas;
6. Būtina sukurti daugiau galimybių jaunimui, skatinant bendrą miestų modernizavimą;
7. Reikia plėtoti politiką, pagrįstą subsidiarumo principu, ir todėl skatinti daugiapakopį požiūrį į įtraukties ir tvarumo klausimus;
8. Būtina pabrėžti filosofiją „asmeninis yra politinis“, kad piliečiai būtų atsakingi už savo veiksmus ir kad kiekvienas asmeninis veiksmas galėtų būti „ekologinis veiksmas“;
9. Kurti galimybes praktiškai ir smagiai nagrinėti tvarumo klausimus, pasitelkiant galingą neformalaus ugdymo įrankį žmonių mąstysenai keisti. Tokie projektai kaip „Greenclusive“ galėtų būti galimybė tai padaryti;
10. Ieškoti galimybių numatyti naujas paties projekto perspektyvas, išplėsti finansavimą ir dėl to galėti pakviesti dizainerius, žaidimų kūrėjus ar perdirbimo įmones, siekiant sukurti smagius ir kūrybišku interaktyvius eksponatus, skatinančius sąmoningumą ir informuojančius apie perdirbimo infrastruktūrą ir įrenginius visoje Europoje.

Šiam darbui taikoma Creative Commons
Priskyrimas 4.0 tarptautinė licencija.

GREENCLUSIVE
pažeidžiamų grupių skatinimas rūpintis aplinka

- © Associazione Internazionale New Humanity
- © Associazione Progetto Ragazzi Per L'unita
- © Fokolar-Bewegung e.V. Deutschland
- © Verein Jugend für eine geeinte Welt
- © Nove Ludstvo, o.z.
- © Uj Varos Alapitvány
- © Fokoliaru Judejimas Lietuvoje

Co-funded by
the European Union

Europos Komisijos parama šio leidinio leidybai nereiškia,
kad pritariama jo turiniui, kuris atspindi tik autorių
nuomonę, ir Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet
kokį jame pateiktos informacijos panaudojimą

Italiya | Vokietija | Austrija | Lietuva | Slovakija | Vengrija